

Radu Bobică

Amintiri dintr-o lume apusă

— Cum aşteptam Paştele —

Făgăraş, 2024

Redactor: Natalia Corlean

Corectură: Daniela Geles

Tehnoredactare și copertă: Natalia Corlean

Ilustrații: Maryna Levchuk

© **Editura Agaton**, Făgăraș, 2024

Tel/fax: 0268/211290; 0740/798366

e-mail: comenzi@agaton.ro

www.agaton.ro

**Descrierea CIP poate fi consultată la
Biblioteca Națională a României**

ISBN 978-606-8933-93-1

*În amintirea copilăriei mele,
Mămaia Maria, tătaia Vasile,
țața Tinca a lui bădea Vasile Graur.*

Gândul mă poartă

Gândul mă poartă spre casă atunci când sărbătorile se apropie. Mă poartă mai apăsător, mai dureros, tot mai des și mai pripit, odată cu vârsta. Sunt ani de când n-am mai fost la Slujba de Înviere în satul meu, în țara mea. Doar gândul mă poartă spre acele timpuri și mă bucur de Înviere prin învierea amintirilor.

La un Paști eram alături de fratele și verișoara mea, acasă, la mămaia și tătaia. Sărind peste primeneala și găteala în așteptarea zilelor, o să-mi amintesc mereu cum alături de verișoara mea, am căzut sub podeț, direct în apă. O limbă de apă plină de mâl și de vegetație. Ne amintim episodul an de an și mai ales cât am râs atunci, și acum, de acel moment. Îl menționez aici deoarece bucuria Sfințelor Paști este legată nu doar de partea ei spirituală, dar cred cu tărie că trăirile, învățătura de acasă, memoriile create sau obiceiurile învățate acasă, ne apropie Dumnezeu. Ne apropie ca omeni prin amintiri ce vor crea o punte peste generații când vor fi povestite. Peste ani, nepoții își vor aminti cum bunicii lor au căzut după Slujba de Înviere sub un podeț. Nostalgia, educația, tradiția, obiceiurile de acasă, îi vor opri, poate, în loc pentru o clipă. Își vor aminti astfel de Dumnezeu, de Învierea Domnului, și, măcar pentru noi și pentru liniștea lor, vor trece pragul Sfintei Biserici.

În paginile pe care le vei trece în cele ce urmează prin fața ochilor tăi am adunat doar o parte dintre amintirile unei lumi care astăzi se dilată. Nu sunt gânduri de regret, lumea este și trebuie să fie în mișcare. Regretul nu își are locul în rândurile de mai jos, ci doar nostalgia. O excursie într-un alt spațiu de unde tu, cititorule de orice vârstă, poți lua ce îți este aproape. Astăzi eu trăiesc cu nostalgia, tu îți crezi amintiri, curios să descoperi mai mult; te vei trezi mâine că amintirile s-au prefăcut în nostalgie. Cred că și în mine este același dor ca a celor dinaintea mea: a transmite mai departe că lumea, obiceiurile și tot ce este astăzi, nu au fost așa de când pământul. Ele au o rădăcină care trebuie mereu căutată, înțeleasă, ocrotită. Rădăcina aceasta este credința. Nu aș fi avut amintirile copilăriei mele de vis dacă nu era credința. Ea ne-a purtat pașii la Biserică, alături de mămaia și tataia, ea ne-a unit și a fost liantul amintirilor noastre frumoase. Credința, păstrată de bunii mei cu smerenie, convingere. Credința venită prin sângele martirilor și sfinților, a suferințelor celor prigoniți. Credința dată mai departe către noi prin povești și tradiții spuse pe înțelesul sau neînțelesul nostru.

Alături de gândurile despre o lume pe care nu o voi regăsi niciodată, am alăturat gândurile mele dintr-o lume (dacă o pot numi așa) care nu mă va părăsi niciodată și care mă va întoarce mereu către liniștea copilăriei mele: Universul Credinței și al Sfintei Biserici. Liniștea copilăriei o regăsesc în fiecare lăcaș de cult. Bucuria copilăriei o regăsesc la fiecare sărbătoare atunci când mai fac câte ceva "după obicei".

Nu sunt teolog și doresc ca rândurile de mai jos să

nu fie interpretate altfel decât sunt scrise. Simplu, fără așteptări, fără a judeca, fără a-și permite să susțină că sunt adevărul absolut. Nu sunt o abatere de la nicio cale și, poate, pentru un cititor cu studii în teologie, nu au sens. La baza cuvintelor mele, cele care fac referire la explicații teologice, stau înțelegerea mea din cărțile religioase studiate de-a lungul timpului. Cuvintele care s-au prins din cărți, discuții cu preoții, interviurile citite, auzite, văzute, au devenit rând pe rând parte din mine. Nu mai știu a spune care sunt cuvintele mele și care sunt cele auzite. Acum sunt parte din mine și din gândirea mea. Acolo unde memoria nu îmi joacă feste am citat numele autorului, sau proveniența gândului meu. Cartea pe care o vei citi nu a fost scrisă cu alte zeci de cărți alături, a fost scrisă după mii de pagini citite și uneori recitite. Astfel a-mi cere să ofer citate precise sau sursa exactă de proveniență devine o povară grea pentru mine dar mai ales pentru tine care va trebui să mergi la note de subsol sau la o stufoasă addenda, după probabil aproape fiecare paragraf. S-a scris destul și se va scrie despre Sfintele Paști, iar drumul este mereu presărat cu greutatea de a menține vie tradiția atunci când pare-se că mereu avem din ce în ce mai greu un cuvânt de spus. Opiniile și cuvintele din rândurile următoare nu sunt noi dar nici vechi, sunt doar aranjate într-o altă formă și alt font, într-un spațiu nou și pe grabă cu lectura.

Mi-am dorit o lectură ușoară dar și o apropiere de lectura adevărată. Am folosit Biblia (Biblia sau Sfânta Scriptură / tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod. – București: Editura

Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2019) ca principală sursă. S-au adăugat apoi lecturi ample din scrierile sau cuvântările Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, ale părintelui Ilie Cleopa, precum și preoți sau călugări greci. O scurtă bibliografie, sau mai precis referințe ale unor cărți ce trebuie citite, se va regăsi la finalul cărții.

Îți mulțumesc că ai în mâinile tale această carte și-mi doresc să te poarte spre amintiri și credință, spre liniștea zilelor iuți pe care le trăim.

Am scris pentru a nu uita. Nici eu, nici voi.

Așază-te comod

Cea mai mare sărbătoare în creștinism este sărbătoarea Învierii Domnului, a Paștelui. Etimologic cuvântul Paște este de origine ebraică și înseamnă trecere.

Primul Paște a fost sărbătorit de evrei după ieșirea din robia egipteană și trecerea lor prin Marea Roșie. Poate fi considerat un simbol al botezului creștin dacă citim cu atenție vorbele pline de har ale Sfântului Apostol Pavel:

„Căci nu voiesc, fraților, ca voi să nu știți că părinții voștri au fost toți sub nor și că toți au trecut prin mare. Și toți întru Moise au fost botezați în nor și în mare.” (I Corinteni, Cap. 10, 1-2).

Dacă punem aceste vorbe alături de cele ale Sfântului Apostol Ioan, se observă o trimitere directă spre botezul creștin.

„Iisus a răspuns: Adevărat, adevărat zic ție: De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în Împărăția lui Dumnezeu. 6. Ce este născut din trup, trup este; și ce este născut din Duh, duh este.” (Ioan, Cap.3, 5-6)

Paștele nostru creștin, prin Învierea Mântuitorului nostru Iisus Hristos din morți, este trecerea din moarte la viață, din suferință la bucurie, din lacrimă la fericire, din întristare la mângâiere. Este un botez.

Întrucât Paștele înseamnă "trecere", sărbătoarea trebuie întâmpinată cu un suflet și cu o inimă dispuse să

privească viața, să o apere și să aducă înastă viață lumină și bucurie. Sărbătoarea Paștelui presupune înainte drumul Crucii, care înseamnă suferință, renunțare, asumare de a sluji altuia și de a te sacrifica pe tine însuși pentru alții. Crucea este prezentă în viața fiecărui om; ea există, fie că vrem sau nu, și viața omului pe pământ înseamnă cruce care în definitiv se traduce prin luptă și biruință.

Săptămâna Mare

Ultimele șapte zile ale Postului Paștelui, înainte de Învierea Domnului, sunt cunoscute ca „Săptămâna Mare”. În tradiția ortodoxă, Săptămâna Mare începe cu Sâmbăta lui Lazăr, ziua de dinainte de Duminica Floriilor. Pe tot parcursul săptămânii se oficiază slujbe speciale, numite și Denii¹.

În lumea satului, și nu doar, în această săptămână încep pregătirile pentru Paști. Dacă pentru Biserică fiecare zi din săptămână este măreață și specială, în viața comunității fiecare zi are o încărcătură aparte, zilele sunt încărcate cu ritualuri și superstiții. În satul meu, Bălțați – Huși (Județul Vaslui), femeile începeau în luna mare curățenia de Paști. Din casă trebuia scos afară tot, aerisit, spălat, curățat. Mămaia mea ne spunea mereu că: ”Paștele trebuie să te prindă curat și primenit, nu doar cu inima ci și cu casa”. Se spunea că este un semn rău să te prindă sărbătoarea Paștelui în mizerie. Bărbații începeau a aranja curtea. După iarna grea, aceștia duceau din curte gunoiul de la animale, reparau gardurile, porțile, și aranjau toate acareturile. Aveau mereu grijă ca la final de zi, atunci când auzeau clopotele, să oprească totul. Se

¹ Denie, denii, (s.f.), (În ritualul creștin ortodox) = 1. Serviciu divin compus din vecernie, utrenie și ceasul întâi, în perioada Postului Mare, mai ales în Săptămâna Patimilor. 2. Priveghere. – Din sl. [bu]dēnije, sb. denije. (www.dexonline.ro).

primeneau și mergeau la slujba Deniilor. Nu cred că a fost an ca mămaia și tătaia să lipsească de la slujbele din Săptămâna Mare.

Luni

„Ziua aceasta luminată aduce începuturile patimilor Domnului; veniți dar, iubitorilor de prăznuire, să-L întâmpinăm cu cântări. Că Ziditorul merge să ia răstignire, întrebări și bătaii, judecându-Se de Pilat. Și încă lovindu-Se de la rob cu palma peste cap; toate va să le rabde, ca să mântuiască pe om. Pentru aceasta strigăm: Iubitorule de oameni, Hristoase Dumnezeule, dăruiește iertare de greșale celor ce se închină cu credință preacuratelor Tale patimi.» – stihuri² la Utrenie.

Bisericuța mică din sat, săracă (nefiind niciodată pictată în interior cu icoane, pereții erau de un albastru deschis presărat ici colo cu stele galbene), era neîncăpătoare. Preotul citea în Sfânta și Marea Luni slujba de pomenire a fericitului Iosif cel preafrumos (Iosif este preînchipuirea lui Hristos) și vorbea de smochinul care s-a uscat în urma blestemului lui Iisus Hristos.

”Dimineața, a doua zi pe când Se întorcea în cetate, a flămânzit; Și văzând un smochin lângă cale, S-a dus la el, dar n-a găsit nimic în el decât numai fructe, și a zis lui: De acum înainte să nu mai fie rod din tine în veac! Și smochinul s-a uscat îndată. Văzând aceasta, ucenicii s-au minunat, zicând: Cum s-a uscat smochinul îndată? Iar Iisus, răspunzând, le-a zis: Adevărat grăiesc vouă: Dacă veți avea credință și nu vă veți îndoii, veți face nu numai ce s-a făcut cu smochinul, ci și muntelui acestuia de veți

² Stih, stihuri,(s. n.) = 1. (Înv., pop. și poetic) Vers; (p ext.), (la pl.) poezie.

2. Verset din psalmi sau dintr-o cântare bisericească. – Din sl. stihă.

zice: Ridică-te și aruncă-te în mare, așa va fi. Și toate câte veți cere, rugându-vă cu credință, veți primi.” (Matei 21 18-22).

”Și văzând de departe un smochin care avea frunze, a mers acolo, doar va găsi ceva în el; și, ajungând acolo la smochin n-a găsit nimic decât frunze. Căci nu era timpul smochinelor. Și, vorbind, i-a zis: De acum înainte rod din tine nimeni în veac să nu mănânce. Și ucenicii Lui ascultau. (...) Dimineața, trecând pe acolo, au văzut smochinul uscat din rădăcini. Și Petru, aducându-și aminte, I-a zis: Învățătorule, smochinul pe care l-ai blestemat s-a uscat. Și răspunzând, Iisus le-a zis: Aveți credință în Dumnezeu. Adevărat zic vouă că oricine va zice acestui munte: Ridică-te și te aruncă în mare, și nu se va îndoi în inima lui, ci va crede că ceea ce spune se va face, fi-va lui orice va zice.” (Marcu cap. 11, 13-14, 20-23).

„Cinstitele patimi au răsărit lumii în această zi, ca niște lumini de mântuire, că Hristos merge să pătimească din bunătatea Sa. Cel ce cuprinde toate cu palma, primește a Se răstigni pe lemn, ca să mântuiască pe om.”

Marți

La noi în sat marțea se mergea la târg la Huși sau Vaslui. Aici se făceau ultimele schimburi, vânzări sau cumpărături pentru Paști. De obicei mergeau la târg bărbații și unde era și dacă era posibil (pentru a nu lăsa gospodăria cu animale și toate treburile casei nefăcute), mergeau și femeile și copiii. Era ziua în care ni se cumpăra ceva nou pentru Paști. Obligatoriu trebuia să avem ceva nou de purtat în zilele Paștelui, de la mic la mare. Nu era pentru modă sau paradă, ci aveam mereu ceva nou pentru că trebuia să așteptăm Paștile cu sufletul și trupul curat. O tradiție mai veche spune că a te înnoi de Paști este semn de noroc. Se observă aici o îmbinare între cultul păgân al zeului Noroc și lumea creștină. Părintele Cleopa ne spune: "Se pare că pentru a avea șansă, românii se rugau la Moloh. Cum era acest zeu Moloh sau Noroc, cum îi zicem noi astăzi? Îi purtau statuia într-o căruță cu două roți, făcută din aramă sau din argint. În spatele zeului Noroc avea un cuptor de aramă și în fața lui o tigaie de aramă, și-i dădea foc lui Noroc pe la spate, până se înroșea tigaia și el. Popii lui purtau în mâini niște securi mari, ascuțite. Ce jertfă primea Noroc? Numai copii sugari de la mamele lor. Veneau în satul tău, de unde ești tu. Trăgeau căruța lui Noroc cu tigaia roșie înfierbântată și strigau, bătând din palme: «Cine vrea să aibă noroc, să aducă jertfa lui Noroc!»"

Dar clopotul bătea și toată treaba de peste zi se oprea.

Era o liniște peste sat netulburată nici măcar de animale sau păsări. Din nou biserica era plină de oameni.

”În Marțea Săptămânii celei Mari am făcut pomenire, tot îndrumați de Sfânta noastră Biserică, despre pilda celor zece fecioare, deci despre fecioarele înțelepte și despre fecioarele neînțelepte. Este o pildă spusă de Domnul Hristos și pe care Sfânta noastră Biserică ne-o pune în fața conștiinței în Marțea cea Mare. Și noi, parcurgând Săptămâna Sfintelor Pătimiri, am pomenit marți pilda cu cele zece fecioare și pe cele zece fecioare, luând aminte și prin textele liturgice din ziua respectivă la cele cinci fecioare înțelepte, care au avut untdelemn în candelile lor și care L-au întâmpinat pe Mirele care este Domnul Hristos, au intrat cu El în cămara nunții și s-au bucurat de ospățul mirelui, în timp ce celelalte cinci fecioare nu s-au putut bucura de întâlnirea cu Mirele pentru că au mers să-și cumpere untdelemn pentru candelile lor. Această pildă, Domnul Hristos ne-o pune în față ca să ne gândim la faptul că trebuie să fim întotdeauna pregătiți prin fapte bune pentru întâmpinarea Mirelui ceresc, să fim alcătuiți prin faptele noastre cele bune ca să putem lua parte la ospățul cel veșnic. Domnul Hristos ne îndeamnă la priveghere, concluzia pildei fiind: „privegheați și vă rugați că nu știți când vine Fiul Omului” (Matei 25, 13). Deci, Sfânta noastră Biserică ne învață în fiecare zi de marți din Săptămâna Sfintelor Pătimiri, ne-a învățat și în această săptămână în ziua de marți, să fim cu luare aminte la noi înșine, la datoriile noastre, să așteptăm pe Mirele ceresc cu inimă iubitoare și cu fapte bune, ca și întru aceasta să

se preamărească Tatăl nostru cel din ceruri. În această zi de marți, ca și în celelalte zile din Săptămâna Sfintelor Pătimiri, până miercuri inclusiv, la slujba de dimineață, la utrenie, se cântă atât troparul «Iată Mirele vine în miezul nopții...» cât și troparul „Cămara Ta...” (svetilna / luminânda). (Tâlcuire de Părintele Teofil Părăian).

”Iar după ce a sfârșit toate aceste cuvinte, a zis Iisus către ucenicii Săi: Știți că peste două zile vor fi Paștile și Fiul Omului va fi dat să fie răstignit.” (Matei, cap. 26, 1-2).

Miercuri

Miercurea Mare, la noi acasă era o zi de lucru intens. Femeile trebuiau să termine toată treaba de pe lângă casă și din casă. Miercurea era ultima zi în care se mai lucra la câmp, fie că era vorba de arat, semănat, curățatul pomilor. Tătaia ne spunea că după această zi câmpurile trebuie să se odihnească, să se curățe singure și să se pregătească și ele de Înviere. În fapt, în lumea satului, de unde vin, toate vietățile, cuvântătoare sau necuvântătoare, se pregăteau pentru Învierea Domnului. Văruiul pomilor de pe lângă casă nu avea doar rolul de a înfrumuseța sau de a nu lăsa insectele să atace pomul, tătaia ne spunea că varul curăță pomul, îl îmbracă în haină nouă după iarna grea și îl aduce plăcut în fața lui Dumnezeu. După cum știi să ai grijă de casa ta, de curtea ta, așa vei fi văzut și în Împărăția Cerului. Dangătul clopotului oprea orice activitate. Doar cel leneș și puturos nu era gata cu pregătirile. În sat curățenia era terminată, casa strălucea, ogoarele erau aranjate, vitele tocmit, și tot ce iarna și zăpada a măcinat, era acum din nou ridicat. Orice activitate înceta și toți pașii se îndreptau spre biserică.

În Miercurea Mare la noi în sat are loc săvârșirea Tainei Sfântului Maslu. Acest moment amintește credincioșilor de momentul în care, în Betania, Iisus a fost uns cu mir de către o femeie (păcătoasă după Evanghelia lui Luca sau ar fi vorba de Maria după Evanghelia lui Ioan).

"Fiind Iisus în Betania, în casa lui Simon Leprosul,

s-a apropiat de El o femeie, având un alabastru cu mir de mare preț, și l-a turnat pe capul Lui pe când ședea la masă. Și văzând ucenicii s-au mâniat și au zis: De ce risipa asta? Căci mirul acesta se putea vinde scump, iar banii să se dea săracilor. Dar Iisus, cunoscând gândul lor, le-a zis: Pentru ce faceți supărare femeii? Căci lucru bun a făcut ea față de Mine. Căci pe săraci totdeauna îi aveți cu voi, dar pe Mine nu Mă aveți totdeauna; Căci ea, turnând mirul acesta pe trupul Meu, a făcut-o spre îngroparea Mea. Adevărat zic vouă: Oriunde se va propovădui Evanghelia aceasta, în toată lumea, se va spune și ce-a făcut ea, spre pomenirea ei.” (Matei cap. 26, 6-13).

”Și fiind El în Betania, în casa lui Simon Leprosul și șezând la masă, a venit o femeie având un alabastru cu mir de nard curat, de mare preț, și spărgând vasul, a vărsat mirul pe capul lui Iisus. Dar erau unii mâhniți între ei, zicând: Pentru ce s-a făcut această risipă de mir? Căci putea să se vândă acest mir cu peste trei sute de dinari și să se dea săracilor. Și cârteau împotriva ei. Dar Iisus a zis: Lăsați-o. De ce îi faceți supărare? Lucru bun a făcut ea cu Mine. Că pe săraci totdeauna îi aveți cu voi și oricând voiți puteți să le faceți bine, dar pe Mine nu Mă aveți totdeauna. Ea a făcut ceea ce avea de făcut: mai dinainte a uns trupul Meu spre înmormântare.” (Marcu cap.14, 3-8).

”Și iată, era în cetate o femeie păcătoasă, și aflând că șade la masă în casa fariseului, a adus un alabastru cu mir. Și stând la spate, lângă picioarele Lui, plângând, a început să ude cu lacrimi picioarele Lui, și cu părul capului ei le ștergea. Și săruta picioarele Lui și le ungea cu mir.” (Luca cap.7, 37-38).

"Deci Maria, luând o litră cu mir de nard curat, de mare preț, a uns picioarele lui Iisus și le-a șters cu părul capului ei, iar casa s-a umplut de mirosul mirului. Iar Iuda Iscarioteanul, unul dintre ucenicii Lui, care avea să-l vândă, a zis: Pentru ce nu s-a vândut mirul acesta cu trei sute de dinari și să-i fi dat săracilor? Dar el a zis acestea nu pentru că îi era grijă de săraci, ci pentru că era fur și având punga, lua din ce se punea în ea. A zis deci Iisus: Las-o, că pentru ziua îngropării Mele l-a păstrat. Că pe săraci totdeauna îi aveți cu voi, dar pe Mine nu Mă aveți totdeauna." (Ioan cap.12, 3-8).

Faptele întâmplare atunci în Miercurea Mare sunt revărsate și se regăsesc păstrate pe tot parcursul anului. Acum, în această zi, Iuda îl trădează pe Iisus. Vinderea Mântuitorului este amintită peste an prin stabilirea acestei zile ca zi de post.

"Atunci unul din cei doisprezece, numit Iuda Iscarioteanul, ducând-se la arhieriei, a zis: Ce voiți să-mi dați, și eu Îl voi da în mâinile voastre? Iar ei i-au dat treizeci de arginți. (Matei cap. 26, 14-15).

"Și făcându-se Cină, și diavolul punând dinainte în inima lui Iuda, fiul lui Simon Iscarioteanul, ca să-L vândă" (Ioan, cap.13, 2).

"Iar Iisus i-a zis: Iuda, cu sărutare vinzi pe Fiul Omului?" (Luca, cap. 22, 48).

"Pe când ședea la masă și mâncau, Iisus a zis: Adevărat grăiesc vouă că unul dintre voi, care mănâncă împreună cu Mine, Mă va vinde. (...) Iar vânzătorul le dăduse semn, zicând: Pe Care-L voi săruta, Acela este. Prindeți-L și duceți-L cu pază. Și venind îndată și apropiindu-se de El, a zis Lui: Învățătorule! Și l-a sărutat.

Iar ei au pus mâna pe El și L-au prins.” (Marcu cap.14, 18; 44-46).

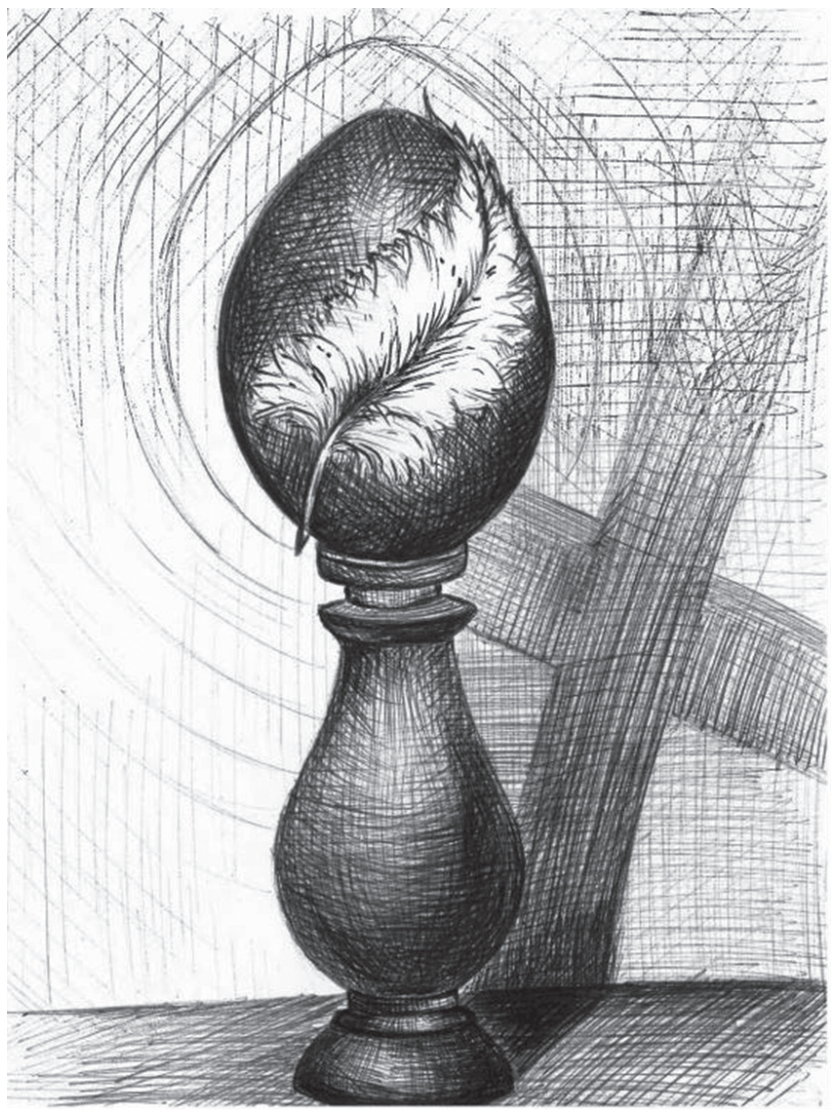
”Sculați-vă să mergem; iată s-a apropiat cel ce M-a vândut. Și pe când vorbea încă, iată, a sosit Iuda, unul dintre cei doisprezece, și împreună cu el mulțime multă cu săbii și cu ciomege, de la arhieriei și de la bătrânii poporului. Iar vânzătorul le-a dat semn, zicând: Pe Care-l voi săruta, Acela este; puneți mâna pe El. Și îndată apropiindu-se de Iisus, a zis: Bucură-Te, Învățătorule! Și L-a sărutat. (Matei cap 26, 46-49).

Joi

Vopsitul ouălor de Paști era momentul cel mai așteptat din Săptămâna Mare. Atâta liniște și în egală măsură atâta voie bună, Doamne, cât de frumos. Mama aducea ouăle și apoi începea să împartă sarcinile. Toate erau făcute sub atenta ei supraveghere. Prima dată separam ouăle cele maronii de cele albe. Mama cu o lumânare verifica fiecare ou, la partea bombată. Căuta oul de bănuț. Dacă oul avea un gol de aer, atunci era bun să fie pus la cloșcă (asta dacă Paștile cădeau în acel an târziu, spre primăvară târzie, iar găinile "cădeau" cloște). După selecție, dacă era una, spălam ouăle separat (cele albe de cele maronii). Punea mama un pic de săpun în apă și cu atenție le spălam. După spălătură le clăteam bine în câteva ape bune. Le verificam apoi să vedem dacă nu care cumva din greșeală vreun ou s-a crăpat. Ouăle se puneau apoi la fiert cu oțet și sare. În alt vas, o oală rea, mama pregătea vopseaua. Galus folosea. Punea apă clocotită și oțet. Când erau fierte ouăle le scotea din oala de pe foc și le punea câteva minute în culoare. Cât de mult stăteau în culoare, culoarea era mai puternică sau nu. Noi scoteam apoi rând pe rând câte un ou și îl dam mamei care avea mâinile unse cu untură curată de porc. Mâinile dulci ale mamei mângâiau cu grijă oul, până acesta căpăta strălucire. Apoi le punea într-un coș de nuiel. Ouăle care aveau coaja albă, erau mereu vopsite în galben sau verde, iar cele cu coaja maronie în roșu sau

albastru. Se vopseau multe ouă. Mama însă prefera să le vopsească folosind coji de ceapă. Avea strânse de peste iarnă cojile de ceapă roșie sau galbenă. Apoi fierbea ouăle în coaja de ceapă iar culoarea lor era de un roșu cărămiziu ce-ți fura ochii. Aste ouă îi plăceau mamei. Și mai făcea cu noi ouă închistrite. Folosea o pânză de strecurat brânza, una rea, un fel de tifon, și pe noi ne puneă să aducem tot felul de buruieni și flori. Le așezam pe ouă în diferite forme apoi le acopeream cu tifon și le legam pânza. Așa pregătite le lăsam să fiarbă în cojile de ceapă sau în vopsea de ouă. Când le scoteam, dădeam jos pânza și locul unde era floarea sau frunza, rămânea alb, că foloseam doar ouă albe, și restul oului era plin de culoare. Dacă avea frunze de ceapă galbenă, apoi le lua și înfășura oul în ele și îl acoperea apoi cu tifon. Așa pregătite erau apoi puse la fiert în culoare. Rezultatul era o adevărată operă de artă. O mulțime de forme, de culori, de semne. An de an, în timp ce vopseam ouăle, mama ne spunea aceeași poveste, iar noi deși o știam prea bine, o așteptam cu sufletul la gură. Se spune că atunci când Mântuitorul a fost răstignit, mama Sa, Maria, a venit la crucea Fiului Său și s-a închinat plângând. A adus cu ea un coș cu ouă pe care l-a lăsat la baza crucii. Sângele Mântuitorului s-a scurs, s-a prelins peste lemnul crucii și apoi a picurat peste ouă. Acestea s-au înroșit și s-au sfințit. Vopsea mama ouăle și în alte culori, precum ne făcea și nouă plăcerea de a le închistri, dar ținea mereu să ne amintească povestea ouălor roșii.

Joia Mare la noi în sat clopotul înceta să mai bată. Lumea era chemată la Sfânta Biserică de „sunetul plâns

al lemnului de toacă”. Între Joia Mare și noaptea Sfintei Învierii, bătaia clopotelor este înlocuită cu sunetul lin al toacei, amintind de cuiele care au fost bătute în mâinile și picioarele Mântuitorului Hristos la Răstignirea Lui, pe Golgota. „Nu numai sunetul aduce aminte de Patimile lui Hristos, ci și simbolistica lemnului este legată de aceasta, amintind de lemnul Sfintei Crucii.”³

În Joia Mare se începea pregătirea mormintelor. Fiecare gospodar, cu mic cu mare, mergea la mormintele celor dragi. Cimitirul era plin de vorbă, de forfotă, de o liniște aparte. Noi, copiii, aduceam nisip, de la nisipăria de pe deal, apoi luam parte la curățenia mormintelor ajutând după puteri. Se săpa, grebla, se îndepărtau buruienile, se îndreptau gădușurile, se vopseau crucile, pomii. Se așezau flori sau se întrețineau cele existente. La final de jur împrejurul mormântului se realiza câte o bordură din nisip. Perfectă, trasă la dungă, linii drepte. Apoi în mijlocul mormântului se realiza, din nisip, o cruce. Fiecare mormânt, deși era făcut după același tipar, arăta diferit. Se aprindeau apoi lumânările și candelile de la mormânt și se lăsau să ardă.

La noi în mahala, mama avea cel mai bun cuptor. Veneau la ea femeile vecine să coacă, așa că rândul nu era ușor și se începea coptul de joi dis de dimineață și se termina vinerea seara. Depinde cât de mult și ce avea de copt fiecare. Mama frământa aluatul de cozonac prima dată. Muncea mult și-l frământa cu orele. Îl ridica până la grindă și apoi îl arunca și-l lua iar la frământat. Răzătură de lămâie, chișleag, lapte, unt de casă, zahăr, și câte și

³ Radu Bobică – Dicționar de termeni și concepte teologice.- Editura Coresi, 2020.

mai câte erau pregătite pentru a face parte din viitorul cozonac. Frământatul se făcea în camera în care cu o seară înainte au fost lăsate toate ingredientele. Să aibă toate aceeași temperatură când vor fi folosite. Odată început frământatul, ușa camerei nu se mai deschidea decât la final, când coca era gata să se odihnească. După ce făcea o cruce mare asupra alatului îl așeza la dospit peste noapte în loc călduros, de obicei avea locul său după soba din bucătăria de vară, care pe vremea Paștelui începea să fie folosită.

Apoi frământa mama coca simplă, din care făcea colacii și pasca. Mama făcea pasca din cocă simplă, o umplea cu brânză dulce și stafide, dar coca, deși simplă, era parcă mai bună. Uneori, făcea pasca și din coca de la cozonaci. La copt prima dată se ardea cuptorul, și ca să fie sigur că este gata, arunca o mână, două de făină de porumb în cuptor să vadă tăria focului. Dacă se ardea repede atunci se mai aștepta. Se trăgea jarul în lături sau se scotea afară lângă gura cuptorului. Prima dată se puneau în cuptor colacii și pâinea. Colacii se puneau direct pe vatra încinsă. Pâinea se rumenea în tava care a fost unsă cu un pic de ulei. Iaca, mintea mea de acum nu mai știe cât se lăsau la copt, dar când erau scoase, mirosea a Rai.

Țața Tinca a lui bădea Vasile Graur făcea și plăcinte cu varză, de post. Le dădea odată cu pâinea și colacii în cuptor. Nu mai știu precis cum era pregătită plăcinta, dar știu că varza murată era pregătită din timp, fiind călită înainte, rumenită. După ce se răcea se întindea pe foaie, ca la plăcinta poale în brâu, și apoi plăcintele se dădeau la cuptor. Când erau gata scoase erau unse cu un pic de

apă cu zahăr deasupra. Țața Tinca le făcea un pic dulcegi, dacă le țin minte gustul bine, dar bune mai erau. După această primă tură, când cuptorul nu mai ardea așa tare, se așezau înăuntru cozonacii. Bucuria noastră era când mama ne făcea cozonaci mici, pentru noi. Aceștia nu erau așezați în tăvile normale de cozonaci, ci erau puși în căni de tablă. Aveau o formă cilindrică și în interior erau umpluți cu ce doream noi, cacao, rahat, sau amândouă.

Pasca era dată în cuptor alături de cozonaci. Era burdujită de brânză dulce, și când era scoasă din cuptor rumenită, având crucea deasupra, arăta frumoasă ca fața lui Hristos. După ce totul era copt, mama continua cu pregătirea celorlalte bucate.

Friptura de miel era pusă în tăvi adânci și în două vase mari de lut în cuptor și lăsate acolo peste noapte. Carnea era pregătită dinainte cu tot felul de mirodenii, cu vin și legume. Se cocea acolo în legea ei toată noaptea în cuptorul rămas încins sau în care se mai aprindea foc dacă nu era suficient de cald. De obicei puneia friptura sâmbătă dimineața și era gata a doua zi de dimineață. În tot timpul ăsta cuptorul, care era lângă plită, era mereu cald. În fața cuptorului, se așezau vase mari de lut, chiupuri, pline cu sarmale. Fiecare vas avea câte un fel de sarmale, cu viță de vie învelite sau cu varză. Printre sarmale erau bucăți de carne de porc afumată. Jarul era tras în fața cuptorului și înconjura până la jumătate vasele mari cu sarmale. Erau lăsate și ele să fiarbă până a doua zi. Pe plită se fierbea borșul de pasăre, în rolă era pregătit drobul și tot în rolă se mai puneia friptura de curcan, gâscă sau de rață.

*

Conform învățăturilor Sfintelor Evanghelii în Joia cea Mare Mântuitorul Iisus Hristos a întemeiat Taina Sfintei Euharistii, a Sfintei Împărtășanii, și la această cină solemnă care a avut loc într-o casă în cetatea Ierusalimului, El a arătat actul suprem de umilință, de smerenie, când a spălat picioarele apostolilor înainte de cină. Conform obiceiului iudaic, cei care spălau picioarele oaspeților și invitaților erau sclavii sau slujitorii casei. Apostolii n-au înțeles acest gest, de ce tocmai El, învățătorul lor, Cel care făcuse minuni, alături de Care asistaseră la minuni care au depășit puterea rațională a omului. Și el le-a dat răspunsul că prin acest act El a vrut să-i învețe ca toate disensiunile din lume să fie privite doar cu inima și sufletul de om, adică în orice căderea a noastră să privim omul și privindu-L pe El să ne privim pe noi înșine, puterile și slăbiciunile noastre.

”După aceea a turnat apă în vasul de spălat și a început să spele picioarele ucenicilor și să le șteargă cu ștergarul cu care era încins. A venit deci la Simon-Petru. Acesta l-a zis: Doamne, oare Tu să-mi speli mie picioarele? A răspuns Iisus și i-a zis: Ceea ce fac Eu, tu nu știi acum, dar vei înțelege după aceasta. Petru l-a zis: Nu-mi vei spăla picioarele în veac. Iisus i-a răspuns: Dacă nu te voi spăla, nu ai parte de Mine. După ce le-a spălat picioarele și și-a luat hainele, S-a așezat iar la masă și le-a zis: Înțelegeți ce v-am făcut Eu? Deci, dacă Eu, Domnul și Învățătorul, v-am spălat vouă picioarele, și voi sunteți datori să vă spălați picioarele unii altora. Adevărat, adevărat zic vouă: Nu este sluga mai mare decât stăpânul său, nici solul mai mare decât cel ce l-a trimis pe el.” (Ioan cap.13, 5-16).

După ce El le-a spălat picioarele, i-a împărțășit cu trupul și sângele Său, apoi le-a spus că în curând ei Îl vor părăsi pentru că a venit ceasul ca toate cele scrise de prorocii Vechiului Testament să se împlinească în persoana Lui, adică să moară pentru noi, pentru salvarea și mântuirea noastră.

„Pentru aceasta Domnul meu vă va da un semn: Iată Fecioara va lua în pânțe și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel.” (Isaia 7, 14)

„Căci Prunc S-a născut nouă, Fiu s-a dat nouă, a Cărui stăpânire e pe umărul Lui, și se cheamă numele Lui: Înger de mare sfânt, Sfetnic minunat, Dumnezeu tare, biruitor, Domn al păcii, Părinte al veacului ce va să fie.” (Isaia 9, 5).

”Bucură-te foarte, fiica Sionului, veselește-te, fiica Ierusalimului, căci, iată, Împăratul tău vine la tine drept și biruitor; smerit și călare pe asin, pe mânzul asinei. (Zaharia cap. 9, 9)”

”Atunci vor revărsa peste casa lui David și peste locutorii Ierusalimului duh de milostivire și de rugăciune, și își vor aținti privirile înspre Mine, Cel pe Care ei L-au străpuns, și vor face plângere asupra Lui, cum se face pentru un fiu unul născut, și-l vor jeli ca pe cel întâi-născut.” (Zaharia cap.12, 10)

”Să știi și să înțelegi că de la ieșirea poruncii pentru zidirea din nou a Ierusalimului și până la Cel-Uns-Cel-Vestit – sunt șapte săptămâni și șaiszeci și două de săptămâni; și din nou vor fi zidite piețele și zidul din afară, în vremuri de strâmtoare. 26. Iar după cele șaiszeci și două de săptămâni, Cel-Uns va pieri fără să se găsească vreo pricină în El, iar poporul unui domn va veni și va

dărma cetatea și templul. Și sfârșitul cetății va veni prin potopul mâniei lui Dumnezeu și până la capăt va fi război – prăpădul cel hotărât.” (Daniel cap. 9, 25-26)

„Dar El a luat asupra-Și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat. Și noi Îl socoteam pedepsit, bătut și chinuit de Dumnezeu. 5. Dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat.” (Isaia cap. 53, 4-5)

În această Joie Mare, ea se numește mare nu pentru că ziua este mai lungă ci pentru că evenimentul instituirii Tainei Sfintei Euharistii sau Împărtășanii, a avut loc în această seară. Evenimentul în sine vine ca o mulțumire și ca o împlinire a vieții și activității Domnului pe pământ. În Evangheliile, Sfânta Taină este descrisă aproape identic în Evangheliile lui Matei, Marcu și Luca. Deși episodul Cinei celei de Taină este amintit în cap. 13 al Evangheliei lui Ioan, momentul în care Hristos instituie Taina Sfintei Euharistii lipsește.

”Iar pe când mâncau ei, Iisus, luând pâine și binecuvântând, a frânt și dând ucenicilor, a zis: Luați, mâncați, acesta este Trupul meu. Și luând paharul și mulțumind, le-a dat, zicând: Beți dintru acesta toți, că acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor.” (Matei cap. 26, 26-28).

”Și mâncând ei, a luat Iisus pâine, și binecuvântând, a frânt și le-a dat lor și a zis: Luați, mâncați, acesta este

Trupul Meu Și luând paharul, mulțumind, le-a dat și au băut din el toți. Și a zis lor: Acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă.” (Marcu cap.14, 22-24).

”Și luând paharul, mulțumind a zis: Luați acesta și împărțiți-l între voi; Că zic vouă: Nu voi bea de acum din rodul viței până ce nu va veni Împărăția lui Dumnezeu. Și luând pâinea, mulțumind, a frânt și le-a dat lor, zicând: Acesta este Trupul meu, care se dă pentru voi: aceasta să faceți spre pomenirea Mea. Asemenea și paharul, după ce au cinat, zicând: Acest pahar este Legea cea nouă, întru Sângele Meu, care se varsă pentru voi.” (Luca cap. 22 17-20).

Cele mai triste și mai cumplite momente ale istoriei omenirii au început cu intrarea Domnului în Ierusalim. Mulțimea se bucura entuziasmată, aclamându-L ca pe un împărat. Imperativul *Osana* este un cuvânt ebraic, care înseamnă *eliberează-ne, salvează-ne, scapă-ne*. Ei au văzut în persoana Lui Hristos pe unul care a venit să-i elibereze de puterea romană, stăpânirea străină, cu care ei nu erau de acord. Singurul Evanghelist care nu relatează acest moment este Matei.

”A doua zi, mulțime multă, care venise la sărbătoare, auzind că Iisus vine în Ierusalim, au luat ramuri de finic și au ieșit întru întâmpinarea Lui și strigau: *Osana!* Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului, Împăratul lui Israel! Și Iisus, găsind un asin tânăr, a șezut pe el, precum este scris: ”Nu te teme, fiica Sionului! Iată, Împăratul tău vine șezând pe mânzul asinei”. (Ioan cap. 12, 12-15).

"Zicând: Mergeți în satul dinaintea voastră și, intrând în el, veți găsi un mânz legat, pe care nimeni dintre oameni n-a șezut vreodată. Și, dezlegându-l, aduceți-l. (...) Și l-au adus la Iisus și, aruncându-și hainele lor pe mânz, L-au ajutat pe Iisus să urce pe el. Iar pe când mergea El, așterneau hainele lor pe cale. (...) "Binecuvântat este Împăratul care vine întru numele Domnului!" Pace în cer și slavă întru cei de sus!" (Luca cap. 19, 30-38).

"Și le-a zis: Mergeți în satul care este înaintea voastră și, intrând în el, îndată veți afla un mânz legat, pe care n-a șezut până acum nici un om. Dezlegați-l și aduceți-l. (...) Și au dus mânzul la Iisus și și-au pus hainele pe el și Iisus a șezut pe el. Și mulți își așterneau hainele pe cale, iar alții așterneau ramuri pe care le tăiau de prin grădini. Iar cei ce mergeau înainte și cei ce veneau pe urmă strigau, zicând: Osana! Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului!" (Marcu cap. 11, 2, 7-9).

La doar câteva zile apoi, aceeași mulțime cerea moartea Lui. O trecere de la entuziasm la trădare, de la bucurie la sete de sânge. Și au cerut moartea Lui, și în Vinerea cea Mare a fost răstignit pe cruce.

"La sărbătoarea Paștilor, dregătorul avea obiceiul să elibereze mulțimii un întemnițat, pe care-l voiau. Și aveau atunci un vinovat vestit care se numea Baraba. (...) Însă arhieriei și bătrânii au ațâțat mulțimile să ceară pe Baraba, iar pe Iisus să-L piardă. Și Pilat le-a zis: Dar ce voi face cu Iisus, Care se cheamă Hristos? Toți au răspuns: Să fie răstignit!" (Matei cap. 27, 15-22).

"Iar Pilat le-a răspuns, zicând: Voiți să vă eliberez pe regele iudeilor? Fiindcă știa că arhieriei Îl dăduseră în

mâna lui din invidie. Dar arhieriei au ațâțat mulțumea ca să le elibereze mai degrabă pe Baraba. Iar Pilat, răspunzând, iarăși le-a zis: Ce voi face deci cu Cel despre care ziceți că este regele iudeilor? Ei iarăși au strigat: Răstignește-L!" (Marcu cap.15, 9-13).

"Și trebuia, la praznic, să le elibereze un vinovat. Dar ei, cu toții, au strigat, zicând: Ia-l pe Acesta și eliberează-ne pe Baraba. Și iarăși le-a vorbit Pilat, voind să le elibereze pe Iisus. Dar ei strigau, zicând: Răstignește-L! Răstignește-L!" (Luca cap. 23 17-21)

"Deci au strigat aceia: Ia-L! Ia-L! Răstignește-L! Pilat le-a zis: Să răstignesc pe Împăratul vostru? Arhieriei au răspuns: Nu avem împărat decât Cezarul. Atunci L-a predat lor, ca să fie răstignit. Și ei au luat pe Iisus și L-au dus ca să fie răstignit." (Ioan cap. 19, 15-16).

Răstignirea pe cruce era cea mai cumplită moarte, destinată sclavilor. Romanii au preluat-o de la perși. Cele mai cumplite momente de tortură erau când cel osândit era întins pe cruce și i se străpungeau mâinile și picioarele, iar durerile provocate de scurgerea treptată a sângelui din corp antrenau împreună cu ele o sete inimaginabilă. Osânditul de multe ori trăia agonia câteva zile. La răstignirea Mântuitorului Iisus Hristos, spre deosebire de alte răstigniri, chinul agoniei Lui a durat 6 ore, șase ceasuri conform timpului pe care îl măsurăm noi astăzi, de la ora 9 dimineața până la ora 15 după-masa. La ora 15 deodată cerul s-a întunecat. În termenii fizicii de astăzi, ai opticii, se poate spune că a fost o eclipsă de soare când s-a întunecat la ora 15 după amiază cerul și s-a produs un cutremur. Iisus Hristos Mântuitorul moare cerând și căutând mântuirea neamului omenesc.

"Și era acum ca la ceasul al șaselea, și întuneric s-a făcut peste tot pământul până la ceasul al nouălea, când soarele s-a întunecat; iar catapeteasma templului s-a sfâșiat pe mijloc. Și Iisus, strigând cu glas tare, a zis: Părinte, în mâinile Tale încredințez duhul Meu! Și aceasta zicând, Și-a dat duhul." (Luca cap. 23 44-46)

"Iar când a fost ceasul al șaselea, întuneric s-a făcut peste tot pământul până la ceasul al nouălea. Și la al nouălea ceas, a strigat Iisus cu glas mare: Eloi, Eloi, lama sabahtani?, care se tălmăcește: Dumnezeuul Meu, Dumnezeuul Meu, de ce M-ai părăsit? (...) Iar Iisus, scoțând un strigăt mare, Și-a dat duhul. Și catapeteasma templului s-a rupt în două, de sus până jos." (Marcu cap 15, 33-38).

"Iar pe la ceasul al șaselea, s-a făcut întuneric peste tot pământul, până la ceasul al nouălea. Iar în ceasul al nouălea a strigat Iisus cu glas mare, zicând: Eli, Eli, lama sabahtani?, adică: Dumnezeuul Meu, Dumnezeuul Meu, pentru ce M-ai părăsit? (...) Iar Iisus, strigând iarăși cu glas mare, Și-a dat duhul. Și iată, catapeteasma templului s-a sfâșiat în două de sus până jos, și pământul s-a cutremurat, și pietrele s-au despicat." (Matei cap 27, 45-51).

Sigur, se pune întrebarea: de ce a fost nevoie să moară Hristos pentru noi? Pentru că numai unul nevinovat putea să șteargă și să ierte păcatele tuturor.

Drumul Crucii pe care l-a străbătut Iisus a avut și are un impact asupra vieții noastre, dar și asupra rapidității cu care Iisus și-a dat ultima suflare pe cruce. Chinurile

la care a fost supus au fost inimaginabile, de o cruditate aparte.

"Și scuipând asupra Lui, au luat trestia și-L băteau peste cap. Iar după ce L-au batjocorit, L-au dezbrăcat de hlamidă, L-au îmbrăcat cu hainele Lui și L-au dus să-L răstignească." (Matei cap. 27, 30-31)

"Și L-au îmbrăcat în purpură și împletindu-I o cunună de spini I-au pus-o pe cap. Și-L băteau peste cap cu o trestie și-L scuipau și, căzând în genunchi, I se închinau." (Marcu cap.15, 17-19)

"Iar bărbații care Îl păzeau pe Iisus Îl batjocoreau, bătându-L." (Luca cap. 22, 63)

"Deci atunci Pilat a luat pe Iisus și L-a biciuit. Și ostașii, împletind cunună din spini, I-au pus-o pe cap și L-au îmbrăcat cu o mantie purpurie." (Ioan cap. 19, 1-2).

*

Moartea Mântuitorului este în primul rând o moarte solitară. El, Care a creat lumea, Se întrupează și devine om, Se naște diferit de noi dar trăiește împreună cu noi și în persoana Lui vedem două firi. Noi ca oameni purtăm o singură fire, cea omenească, care este infinită în ceea ce privește capacitățile și facultățile sufletești, și foarte finită și limitată în ceea ce privește puterea trupească și forța fizică. Ei bine, în persoana Mântuitorului Iisus Hristos s-a unit firea dumnezeiască și cu cea omenească. Murind pe cruce a murit ca un om și ca om a suferit durerea morții și murind pe cruce ne-a arătat că și atunci când murim noi nu suntem singuri. Toți cei care credem în El și-L mărturisim, simțim ajutorul, mila, ocrotirea, căci fără aceste lucruri nu putem realiza nimic. Apoi

moartea Lui pe cruce: vedem că El a fost răstignit cu mâinile întinse. Murind astfel, a îmbrățișat pământul. El moare pentru toți oamenii chiar și pentru cei care au dorit moartea Lui. Moartea Lui a însemnat viața noastră, că dacă nu ar fi murit Hristos pentru noi nimeni nu ne-ar fi putut ierta greșelile, păcatele, slăbiciunile și răutățile noastre ale tuturor.

Vineri

Mămaia atunci când eram mici ne spunea de la începutul Săptămânii Mari că "Vinerea nu-i loc de vorbă, se tace și se priveghează". Devenea mămaia, astfel, un teolog care a trăit credința creștină autentică, Vinerea fiind cea mai neagră zi din istoria creștinătății. În multe țări, precum Elveția, Germania, în Vinerea Mare localurile sunt închise și nu există distracție, ci este o zi de reculegere și de retrăire a tainei petrecute pe dealul Golgotei din Ierusalim, pentru că în suferința morții fiecare om simte durerea ei și o gustă până la final. Ceea ce este tragic omului de astăzi este că: știe că va muri, dar se comportă ca și cum nu ar muri niciodată. Ori alt tragism al aspectului vieții este că tratează totul cu ușurință și indiferență. Toate lucrurile și faptele noastre în această viață depind de felul cum le tratăm și cum suntem în stare să le percepem.

Moartea Mântuitorului Iisus Hristos în Vinerea Mare este o zi de tristețe profundă. Biserica nu săvârșește Liturghia în această zi. Este zi de post negru, nu se mănâncă nimic, de dimineața până seara, și ar trebui fiecare creștin cu excepția celor bolnavi și a copiilor, să facă experiența unei zile de post negru. Acest post este bineplăcut lui Dumnezeu, când renunțăm de bunăvoie, nu când ni se impune, pentru sufletul și mântuirea noastră. Postul este și o cercetare și o verificare experimentală a propriei voințe. Altă dată în viață suntem obligați

să ținem posturi medicale, dar acum în Vinerea Mare trebuie fiecare creștin să țină ziua sfântă de post și seara să participe la slujba Prohodului Domnului, pentru că la această slujba se re trăiește acel moment trist când a fost luat trupul Mântuitorului Iisus Hristos de pe cruce și a fost dus și așezat în mormântul de pe dealul Golgotei, mormântul Învierii Lui.

”După acestea Iosif din Arimateea, fiind ucenic al lui Iisus, dar într-ascuns, de frica iudeilor, a rugat pe Pilat ca să ridice trupul lui Iisus. Și Pilat i-a dat voie. Deci a venit și a ridicat trupul Lui. Au luat deci trupul lui Iisus și l-au înfășurat în giulgiu cu miresme, precum este obiceiul de înmormântare la iudei. Iar locul unde a fost răstignit era o grădină, și în grădină un mormânt nou, în care nu mai fusese nimeni îngropat.” (Ioan cap. 19, 38-41).

”Și coborându-L, L-a înfășurat în giulgiu de in și L-a pus într-un mormânt săpat în piatră, în care nimeni, niciodată, nu mai fusese pus. Și ziua aceea era vineri, și se lumina spre sâmbătă. Și urmându-I femeile care veniseră cu El din Galileea, au privind mormântul și cum a fost trupul Lui.” (Luca, cap. 23, 53-55).

”Și Iosif, cumpărând giulgiu și coborându-L de pe cruce, L-a înfășurat în giulgiu și L-a pus într-un mormânt care era săpat în stâncă și a prăvălit o piatră la ușa mormântului.” (Marcu, cap. 15, 46)

”Și Iosif, luând trupul, l-a înfășurat în giulgiu curat de in și l-a pus în mormântul nou al său, pe care-l săpase în stâncă, și, prăvălind o piatră mare la ușa mormântului, s-a dus.” (Matei, cap 27, 59-60).

Cântările de la Prohod din Vinerea mare sunt foarte frumoase:

- "1. În mormânt, Viață, Pus ai fost, Hristoase,
 Și s-au spăimântat oștirile îngerești,
 Plecăciunea Ta cea multă preamărind.
2. Dar cum mori, Viață, Și cum șaezi în mormânt?
 Și împărăția morții Tu o zdrobești
 Și pe morții cei din iad îi înviezi?
3. Te mărim pe Tine, Iisuse Doamne,
 Și-ngroparea îți cinstim și patimile,
 Că din stricăciune Tu ne-ai izbăvit.
4. Cel ce-ai pus pământul Cu măsuri, Hristoase,
 Astăzi șaezi în mic mormânt, Ziditorule,
 Și din gropi, pe cei ce-au murit înviezi.
5. Iisuse al meu, Împărat a toate,
 De ce vii la cei din iad, o, Hristoase-al meu?
 Vrei să dezrobești neamul omenesc.
6. Stăpânul a toate Mort se vede acum
 Și deșertătorul gropilor celor morți
 Se încuie-n groapă nouă ca un om.
7. În mormânt, Viață, Pus ai fost, Hristoase,
 Și cu moartea Ta pe moarte o ai pierdut
 Și viață lumii Tu ai izvorât.
8. Cu cei răi, Hristoase, Ca un răufăcător
 Socotit ai fost, dar ne-ai îndreptat pe toți
 Și ne-ai scos din amăgirea celui rău.
9. Mai frumos cu chipul Decât oamenii toți,
 Ca un om se vede mort și fără de chip,
 Cel ce toată firea a-nfrumusețat.

10. Iadul cum va răbda Intrarea Ta, Doamne,
Și cum nu se va zdrobi întunecându-se,
De-a luminii Tale fulgere orbind?”

(Starea I / Ediția 2000: Triodul, București, EIBM al BOR, 2000).

- ”1. Neamurile toate Laudă-ngropării
Ți-aduc, Hristoase-al meu.
2. Arimateanul Jalnic Te pogoară
Și în mormânt Te-ngroapă.
3. De mir purtătoare, Mir Ție, Hristoase,
Ți-aduc cu sânguință.
4. Vino-întreagă fire, Psalmi de îngropare
Lui Hristos să-I aducem,
5. Pe Cel viu cu miruri, Ca pe-un mort să-L ungem,
Cu mironosițele.
6. Fericite Iosif ! Trupul ce dă viață,
Al lui Hristos, îngroapă.
7. Cei hrăniți cu mană Lovesc cu piciorul
În Binefăcătorul.
8. Cei hrăniți cu mană, Oțet și cu fiere
Ți-aduc, Hristoase al meu.
9. O, ce nebunie! Pe Hristos omoară
Cei ce-au ucis pe profeți.
10. Ca rob fără de minte, A trădat Iuda Pe-Adâncu-
nțelepciunii.”

(Starea III / ediția 2000: Triodul, București, EIBM al BOR, 2000).

Și nouă când murim ni se face o slujbă a prohodului
care înseamnă o slujbă de rememorare a istoriei fiecăruia
dintre noi pe acest pământ, din momentul când ne naștem
până în momentul când părăsim această lume. Ea a fost
alcătuită în secolul al IX lea și în toată slujba prohodului

pe care o cântă întreaga biserică, observăm durerea, dar în același timp există gândul că viața va birui moartea. De aceea slujba se termină cu dorința: "Înviază, Doamne, și dă-ne și nouă bucuria de a trăi învierea Ta!" (Acatistul Sfintei Învieri a Domnului).

*

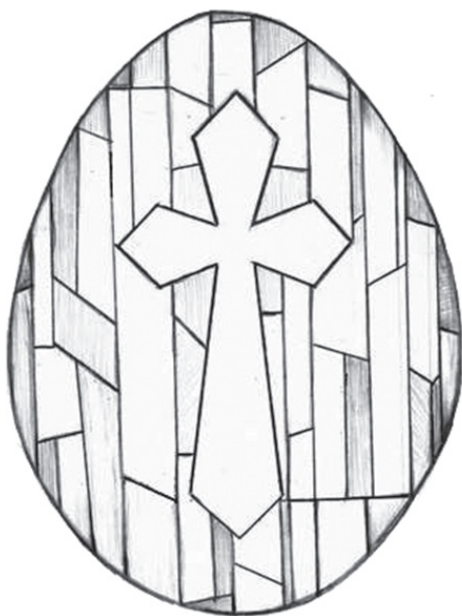
Noi trebuie să învățăm foarte multe din disciplina altora. În general nu prea suntem disciplinați, suntem un popor care nu prea iubește disciplina, iar disfuncționalitatea în orice domeniu apare în momentul în care nu există disciplină. Chiar viața Bisericii dintru început a fost o viață care s-a bazat pe o disciplină.

Viața lumii occidentale este o viață disciplinată, fiecare știe ce are de făcut și trebuie să facă și face cum trebuie. La noi există tendința, prezentă mereu, de a aștepta pe alții să facă în locul nostru, de a nu ne asuma niciodată ceea ce avem de împlinit, ori Biserica tocmai aceasta este, instituția sfântă care disciplinează omul. Nu toți oamenii sunt disciplinați pentru că nu toți vin la biserică, nu toți oamenii sunt corecți pentru că nu toți au contact cu biserica, contactul lor este ocazional, de multe ori nefericit și întâmplător. Ori viața unui creștin înseamnă calea spre viață, spre lumină, spre bucurie. De aceea Învierea Mântuitorului Iisus Hristos este sărbătoarea care ne aduce tuturor bucuria. Când Hristos a biruit moartea și a ieșit din mormânt, primele cuvinte pe care le-a adresat sfintelor femei au fost: Bucurați-vă, nu vă temeți!

"Dar când mergeau ele să vestească ucenicilor, iată Iisus le-a întâmpinat, zicând: Bucurați-vă! Iar ele, apropiindu-se, au cuprins picioarele Lui și I s-au închinat.

Atunci Iisus le-a zis: Nu vă temeți. Duceți-vă și vestiți fraților Mei să meargă în Galileea, și acolo Mă vor vedea” (Matei, cap. 28, 9-10).

Învierea Domnului alungă teama, alungă spectrul și groaza morții și aduce bucuria. Bucuria pentru că viața înseamnă biruință și nașterea fiecărui om, nașterea trupească și cu atât mai mult cea sufletească înseamnă bucurie, înseamnă speranță și înseamnă dorința ca persoana care s-a născut să devină lumină, de aceea în noaptea de Înviere aducem lumină și trăim în lumină, pentru că lumina este cea care dă sens vieții.

Sâmbătă

Sâmbăta de dinaintea Învierii Domnului se numește tot Sâmbăta cea Mare și este zi de așteptare.

După ce termina mama de gătit sâmbăta, și tata de aranjat curtea, ca toți cei din sat, începeau să se pregătească. Toți făceam baie, ne aranjam, aveam grijă să ne luăm hainele cele noi și mai ales noi copiii aveam grijă să nu ne murdărim. Uneori greu lucru era acesta. Toate terminate, puneam mama apoi într-un coș câteva ouă roșii, cozonac, pască, lumânări, o bucată de friptură și câte o sticlă de vin roșu. În alt coș puneam multe ouă roșii și câțiva cozonaci tăiați felii. Așa pregătiți mergeam spre biserică, nu înainte de a trece pe la vecinii aflați în drumul nostru pentru a merge împreună.

De Paște biserica din sat era plină și fiecare știa rânduindu-i care îi este locul. La noi în sat femeile stăteau în interior în partea stângă cum intri și în spate pe lângă ușă, acolo unde erau două mese pentru pus coșurile. În dreapta stăteau bărbații și corul condus de dascăl. Ani buni în biserică a păstorit un preot care venea din rândul călugărilor. Așa am auzit prima dată în noapte de Înviere imnul "Hristos a înviat!" cântat în mai multe limbi ale pământului.

Unii săteni, deși se spovedeau cu zile înainte, nu luau Sfânta Împărtășanie până în noaptea de Înviere. Nu erau mulți, dar preotul avea răbdarea de a-i împărtăși pe toți după datină.

La miezul nopții, preotul ieșea din Sfântul Altar cu mănunchiul de lumânări aprinse. Întunericul din biserică era spart de lumina celor treizeci și trei de lumânări a căror flacără juca pe steluțele văruiate pe pereți. Prin mijlocul nostru preotul trecea cântând. Prapurii ieșeau afară, noi luam Lumina Sfântă și cântam. Urmam păstorul nostru, eram toți o singură turmă blândă în grădina Lui Dumnezeu. Ieșeam din biserică. Ușile se încuiau în urma noastră. Prapurii Învierii, Sfânta Scriptură, preotul, mulțimea. Beznă. Un miros frumos de tămâie și smirnă, de ceară și fum. Preotul citea din carte lângă biserică, având grijă oprească în punctele care marcau Sfânta Cruce. La fiecare din cele patru opriri cânta "Hristos a înviat!". Începea cu limba română, apoi în greacă și latină. N-am știut niciodată dacă chiar știa ce cântă, dar suna frumos și te făcea să lacrimi. Termina mereu cu "Hristos a înviat!"

Ajuns în fața bisericii, bătea în ușă cu Sfânta Cruce:

"— Deschideți, mari, ușile voastre, iar voi, porți veșnice, vă ridicați, ca să intre Împăratul Slavei!

— Cine este Acesta Împăratul Slavei?

— Domnul cel Tare și Puternic! Deschideți porțile! Acesta este Împăratul Slavei! Domnul Puterilor!"

Cineva din biserică răspundea: "Cine este Acesta Împăratul Slavei?"⁴

⁴ Acesta este dialogul așa cum mi-l amintesc eu. Textul original, care este preluat de fapt din slujba sfințirii bisericii (și are ca origine Psalmul 23, v.7-10, este acesta:

Preotul: — Ridicați, căpetenii, porțile voastre și vă ridicați porțile cele veșnice și va intra Împăratul slavei.

Iar cei dinăuntrul bisericii întreabă: — Cine este Acesta, Împăratul slavei?

Preotul: — Domnul cel tare și puternic, Domnul cel tare în război, Domnul puterilor, Acesta este Împăratul slavei.

Preotul bătea iar de trei ori cu toiagul crucii în ușa bisericii și repeta. Tot ritualul era reluat de trei ori. Apoi ușile se deschideau și toți cântam imnul Învierii. Puținele lumini din biserică se aprindeau în urma noastră.

Ajuns în Sfântul Altar, preotul aprindea în altar lumânările celor care au murit fără lumină. La noi în sat se spune că dacă este prinsă în casa cuiva durerea ca o rudă să moară fără lumânare la căpătâi, sufletul său va rătăci în întuneric. Scăparea sa se face atunci când Hristos, cu moartea pe moarte călcând, Se ridică din morți și odată cu El îi îndreaptă spre lumină pe toți cei adormiți. Doar că cei adormiți trebuie să aibă și să vadă lumina ce era așezată la căpătâi, în cazul în care nu o au sunt condamnați la întuneric veșnic. Nimeni nu-și dorea așa ceva pentru cei dragi, așa că dacă se întâmpla, rudele rămase cumpărau de la oraș, de obicei la comandă, o lumânare de ceară curată, mare cât ușa de la altar. Aceasta era ținută în interiorul Sfântului Altar și era aprinsă cu lumina Învierii și lăsată să ardă pe tot timpul celor trei zile ale Paștelui. Lumânarea trebuia aprinsă de către preot timp de șapte ani, la fiecare Paște. Fiecare preot a făcut asta, la citirea pomelnicelor, chiar dacă numărul lumânărilor nu era niciodată mare.

Spre dimineață preotul venea și sfințea coșurile aduse de gospodari de acasă. Apoi dintr-un coș se dădea de pomană și al doilea se lua acasă. Pe drumul de întors acasă salutăm zâmbind și cu o mare bucurie în suflet, cu "Hristos a înviat!" și răspundeam cu: "Adevărat a înviat!"

Este de nedescris bucuria din suflet pe care o aveam atunci când ne salutăm așa. Am simțit mereu că această simplă, curată, unică formă de a te saluta, mă liniștește,

mă oprește o clipă din mers și chiar mă apropia de sufletul care-l rostea. Patruzeci de zile aceasta era formula de adresare zi de zi, ceas de ceas, și de fiecare dată era mai frumoasă și mai curată. La Înălțarea Domnului ne salutăm, doar pentru o zi, folosind formula: "Hristos S-a înălțat!", răspunzând: "Adevărat S-a înălțat!". Drumul de întoarcere spre casă din noaptea Învierii era unul parcurs cu mare grijă. Având lumânările aprinse cu Sfânta Lumină, aveam grijă ca aceasta să nu se stingă și să ajungem cu Lumina acasă. Se spunea la noi în sat că e semn de sănătate, de bucurie, de noroc, dacă reușești să ajungi acasă fără să ți se stingă lumânarea. Noi copiii spuneam că ești plăcut lui Dumnezeu, nu ai păcate sau toate îți sunt iertate. După ce ajungeam acasă mergeam din cameră în cameră cu Lumina Învierii. Întunericul se rupea în două iar Lumina lui Hristos era lumina noastră.

Primul intrat cu lumânarea făcea semnul crucii cu flacăra de la lumânare la tocul primei uși de la intrare. Tata mergea peste tot cu Lumina, pe la vite, prin curte, prin grădină. Se aprindeau apoi candelile și se stingeau lumânările. Acestea erau păstrate la icoane și nu se aruncau niciodată. Peste an mama le aprindea ori de câte ori era veste de primejdie și prăpăd. Dacă se abătea asupra satului vreo ploaie mare, grindină, o iarnă grea, dacă era un necaz de boală peste sat, atunci lua lumânarea de la Înviere, o așeza lângă icoană și o aprindea cu rugăciunea pe buze. O ținea aprinsă câtă vreme se considera nevoie pentru ca necazul sau nenorocirea abătută să se risipească. Nu se aprindea și nu se folosea lumânarea pentru un nici alt scop, oricât de mică ar fi rămas, se ardea toată. Niciodată nu se arunca.

Apoi ne așezam la masă. Prima dată luam din bucatele

sfințite, mâncam câte un pic, o guriță din fiecare. Un pic din oul roșu, un pic din friptură, din cozonac și o guriță din vinul sfințit.

Înainte de a începe a mânca ciocneam câte un ou. Prima dată ciocnea tata cu mama, el fiind primul care dădea cioc. Când se dă cioc ambele ouă trebuie să fie pe aceeași parte. Apoi tata ciocnea cu noi, el fiind primul, și apoi mama, și în final noi copii între noi. Cel care dă cioc primul spune: "Hristos a înviat!" primind răspuns: "Adevărat a Înviat!" și apoi rolurile se schimbă. Mama și tata ne-au spus că oul este mormântul Mântuitorului și că noi trebuie să le ciocnim ca prin credință să ridicăm piatra ce a fost pusă pe mormânt, să o dăm la o parte și astfel Iisus să învie. Cojile de la ouăle roșii, și în special de la cele sfințite, nu se aruncau precum restul, la gunoi sau la întâmplare. Acestea erau mereu strânse și se așezau la tulpina unui pom. Se spunea că astfel se ajută pomul să rodească, să fie ferit de boli și dăunători peste an. După ce mâncam din pască și din cozonac, mergeam la culcare.

Începând din această seară și până la Înălțarea Domnului, rugăciunile noastre nu mai erau aceleași. Fiecare spunea cel puțin Tatăl Nostru înainte de culcare și Înger, Îngerașul meu. Din această noapte spunea rugăciunea Învierii, "Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le!", de trei ori înainte de a ne culca.

*

În satul Brodoc de lângă municipiul Vaslui, acum parte componentă, ca zonă periurbană, a orașului, cimitirul este în curtea bisericii. Există astfel obiceiul ca după ce preotul a scos Învierea și a dat lumină credincioșilor,

aceștia să meargă și să aprinde lumânările și candelile de la mormintele rudelor și prietenilor. Acest lucru se întâmplă și la oraș, acolo unde cimitirul este în curtea bisericii.

Sfânta Evanghelie după Luca spune că femeile mironosițe s-au întors de la mormânt vineri noaptea târziu iar sâmbăta s-au odihnit, pentru că era ziua de odihnă iudaică, "Și, întorcându-se, au pregătit miresme și miruri; iar sâmbătă s-au odihnit, după Lege." (Luca, cap. 23, 56), dar nu s-au odihnit nefăcând nimic ci s-au odihnit așteptând ziua Învierii. Doar o clipă să aștepți, să rostești și să simți cât de frumos sună: așteptând. Noi în timpul pe care îl trăim am uitat să mai așteptăm și să mai răbdăm. Sunt două noțiuni pe care tehnicizarea exagerată a făcut din om propriul sclav al propriei creații, se apasă și apare totul, dar cu ce preț apare? S-a constatat că în momentul în care o larvă a devenit fluture foarte greu părăsea coconul; când a intervenit omul să-l ajute a ieșit un fluture bolnav, care a fost ușor de nimicit de păsări. Așteptarea și răbdarea sunt două virtuți pe care Dumnezeu le răsplătește cu binecuvântarea.

De aceea spun sfintele evanghelii că dimineața de când era întuneric aceste femei au plecat la mormânt ca să împlinească cele de cuviință celor morți și de aceea au fost primele care au aflat de Învierea lui Hristos și primele care L-au văzut pe El înviat. Cel ce a biruit moartea. Și s-au bucurat de revederea Celui care a trecut prin durerea și tragedia și suferința morții.

"După ce a trecut sâmbăta, când se lumina de ziua întâi a săptămânii (Duminică), au venit Maria Magdalena și cealaltă Marie ca să vadă mormântul" (Matei, cap.28, 1).

"Și înviind dimineăta, în ziua cea dintâi a săptămânii (Duminică), El S-a arătat întâi Mariei Magdalena, din care scosese șapte demoni. Aceasta, mergând, a vestit pe cei ce fuseseră cu El și care se tânguiau și plângeau." (Marcu cap.16, 9-10).

"Iar în prim zi de după sâmbătă (Duminică), foarte de dimineăță, au venit ele la mormânt, aducând miresmele pe care le pregătiseră. (...) Iar ele erau: Maria Magdalena și Ioana și Maria lui Iacov și celelalte împreună cu ele, care ziceau către apostoli acestea." (Luca, cap. 24, 1 și 10).

"Iar în ziua întâi a săptămânii (Duminică), Maria Magdalena a venit la mormânt dis-de-dimineăță, fiind încă întuneric, și a văzut piatra ridicată de pe mormânt. (...) Zis-a ei Iisus: Femeie, de ce plângi? Pe cine cauți? Ea, crezând că este grădinarul, I-a zis: Doamne, dacă Tu L-ai luat, spune-mi unde L-ai pus, și eu Îl voi ridica. Iisus i-a zis: Maria! Întorcându-se, aceea I-a zis evereiește: Rabbuni! (adică, Învățătorule)." (Ioan, cap. 20, 1 și 15-16).

Dar pentru ca toate să se împlinească, trebuie răbdare. Câți dintre noi mai avem astăzi răbdare? Este nevoie de timp și răbdare pentru a ne ridica, pentru a ne desăvârși, pentru a ierta și a obține iertare. Apropierea de Dumnezeu se face treptat și cu răbdare, astfel încât să fim cât mai curați și mai bine pregătiți pentru Împărăția Cerurilor. Câtă răbdare mai este întru noi? Puțină. Asta și pentru că și în viața obișnuită nu totul poate fi primit deodată ci treptat și în orice lucru în care se lucrează spre binele nostru există etape, nu numai tehnologice ci și psihologice. Nu poate un copil deodată să fie un matur,

nu poate cineva să învețe o limbă străină într-o oră, ci totul se face treptat. Și creșterea noastră duhovnicească ca și creștinii se face treptat, și mântuirea sufletului se face treptat, și venirea Mântuitorului Hristos în lume s-a făcut treptat, prin proroci, prin dreptii Vechiului Testament și apoi prin împlinirea celor scrise. E nevoie de multă răbdare și de foarte multă și îndelungă răbdare.

Ajungem cu firul nostru până la cel mai important și sensibil moment, atunci când Hristos, cu moartea pe călcând, învie și vine să mântuiască omenirea. De la Învierea Mântuitorului Hristos Ortodoxia trăiește în înviere și în lumină. Primul cuvânt din noaptea de Paști, prin vocea mesagerilor săi, este invitația Bisericii pentru fiecare suflet: Veniți de primiți lumină!

Dar care lumină? Lumina lui Hristos care luminează tuturor. Și în lumina Învierii ne descoperim pe noi înșine și cine suntem, pentru că numai în Înviere și numai în Viață putem fi capabili de lucruri mărețe. Cine nu are lumina și nu are viață, este un om inexistent, mort. Ori taina și lumina Învierii o trăim în fiecare duminică de după Paști, atunci când se citește și se rostește din Evanghelia Învierii Domnului. Fiecare dintre noi trebuie să ascultăm Sfânta Evanghelie exclamând Învierea lui Hristos, văzând, nu auzind. Pentru că în momentul în care se citește din Evanghelia Învierii trăim momentul ca și cum ar fi prezent. Nu spunem că acum peste 2000 de ani s-a întâmplat istorie, ci o trăim astăzi, este începutul vieții și prănuim omorârea morții.

Domnul a înviat, și înviind morții, știm că moartea a fost pentru totdeauna biruită, iar plecarea noastră din această lume înseamnă intrarea noastră în viața veșnică. Această viață este o viață limitată, pământească, terestră, cu greutățile, dificultățile și încercările ei, dar viața de dincolo, unde este patria noastră finală, cerul, este locul nostru la care trebuie să ajungem curați, după ce ne orânduim viața terestră după bunul plac al lui Dumnezeu. De aceea a murit Hristos, ca să dea și celor din morminte, și nouă, viață veșnică: "Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând, și celor din morminte viață dăruindu-le!"

*

Din noaptea Învierii și până la Înălțarea Domnului, vreme de patruzeci de zile, tot creștinul din satul meu își schimba salutul obișnuit. După cum am menționat, pe toată perioada de timp dintre Înviere și Înălțare se auzea pe fiecare uliță salutul: "Hristos a înviat!" și răspunsul: "Adevărat a înviat!" Acest salut se regăsește în tot spațiul ortodox. Ce înseamnă aceasta? Înseamnă în primul rând mărturisirea și bucuria învierii, înseamnă că taina Învierii este atât de copleșitoare încât trăim în Înviere și mai înseamnă că mai mult decât toate lucrurile din această lume prețuim viața și prețuind viața știm că viața are sens numai împreună cu învierea și cu Hristos, Cel ce a biruit moartea. Una din datoriile principale este mântuirea sufletului nostru, dar și păstrarea vieții a noastre, a semenilor noștri și a întregii creații.

Duminică

Duminica dimineată, mama mergea la Biserică la "Învierea a doua". Este o Vecernie solemnă, în care este mărturisită puterea Învierii. În cadrul ei se face și citirea Evangheliei în mai multe limbi străine. De ce? Aceasta arată că înviind Mântuitorul Iisus Hristos din morți, învățătura pe care a adus-o, a adus-o tuturor popoarelor, neamurilor și etniilor. „Și le-a zis: Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată făptura!” (Marcu, cap. 16, 15).

Mama nu pleca înainte de a pregăti vasul pentru spălat. În apă așeza un ou roșu, un ou alb și bănuți. Când ne trezeam trebuia să spunem: "Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le!", apoi ne spălam. Luam oul roșu și îl treceam peste fața noastră zicând: "Cum este oul roșu așa să fiu și eu roșu și sănătos tot anul!". Apoi luam oul alb, îl dădea peste toată fața și spuneam: "Cum este oul alb, așa să fiu și eu plin de lumină și sănătate tot anul!". În final luam un bănuț din apă, îl dădeam pe față și ziceam: "Cum merge banul din mână în mână așa să merg și eu sănătos tot anul!". Tata când se spăla puneă și el alți bani, și fiecare când se spăla prima dată trebuia să pună un bănuț. Ei, bucurie mare era în a treia zi de Paști, când noi copiii trăgeam de timp să ne spălăm pe față, că se știa, cel ce se spală ultimul ia și banii. Ouăle din apă erau apoi date la păsări, iar coaja așezată la rădăcina unui pom.

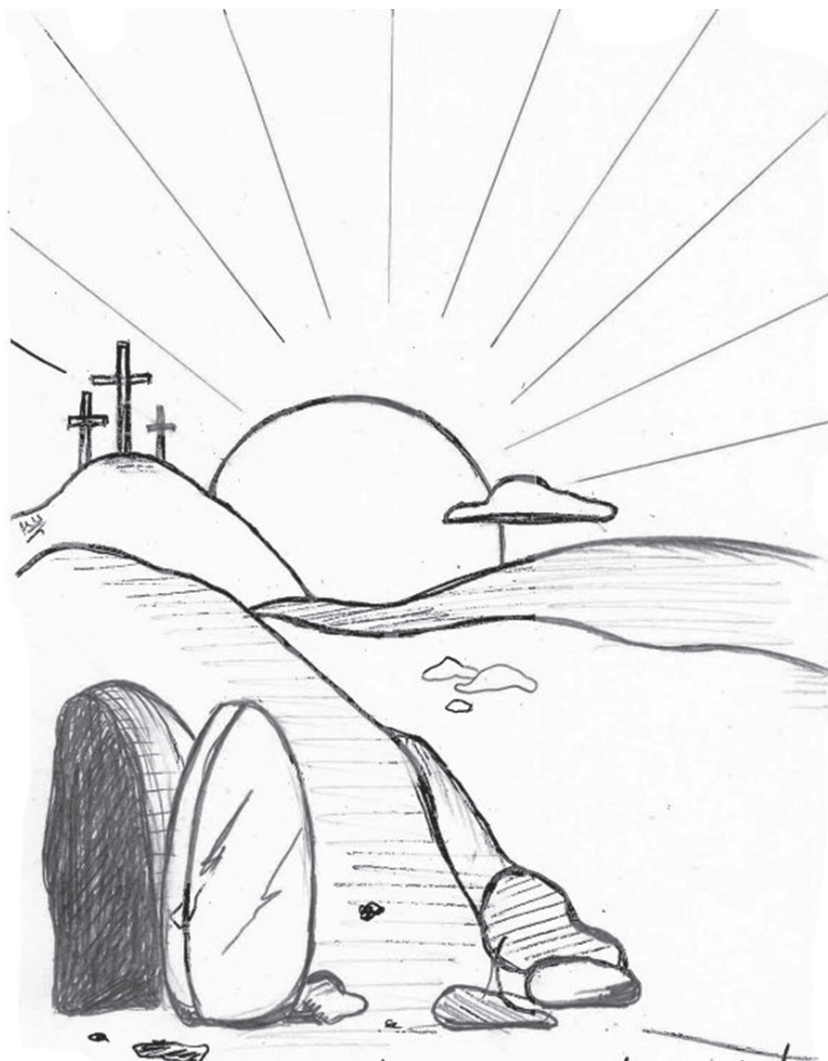
*

Venită de la biserică, mama se pregătea, ca și noi, bucuria noastră, de mersul la cimitir, cum se obișnuia la noi în sat. Lua cozonac, ouă roșii, pască, vin și țuică, pahare, farfurii cu sarmale, fructe, batiste, lumânări, și orice considera că putea dat de sufletul celor răposați. În cimitir preotul ținea prima dată o slujbă de pomenire la crucea eroilor căzuți în cele două războaie mondiale. Aici se citeau pomelnicele, se sfințeau apoi bucatele și vinul, aposul, și se împărțea de pomană. Odată terminată pomenirea eroilor căzuți pentru neam, preotul ținea câte o mică rugăciune la fiecare mormânt. Venea, citea, sfințea vinul și bucatele, sfințea mormintele stropindu-le cu vin, citea pomelnicul și foarte pe scurt vorbea cu fiecare sătean în parte. În tot timpul scurs de la începerea slujbei pentru eroi și mersul de la mormânt la mormânt, oamenii mergeau de la un mormânt la altul și dădeau de pomană. Rudele apropiate și cele îndepărtate primeau câni, farfurii, batiste sau prosoape, alături de ou roșu și cozonac. Sătenii împărțeau apoi între ei toate bucatele aduse, dând spre pomană cui credeau ei de cuviință.

*

La Brodoc, exista obiceiul de a se merge cu: "De-a ouăle!". O dată am fost și eu, copil fiind, cu verișoara mea și cu fratele meu. În prima zi de Paști, copiii, după terminarea slujbei, merg din casă în casă și strigă de la poartă până în casă, sau când întâlnesc pe gospodar:

"Hristos a înviat!". Odată primit răspunsul "Adevărat că a înviat!" din partea gazdei, care răsplătește copiii cu câte un ou roșu, bomboane sau cozonac (între rude se dau și bani), copiii mulțumesc cu: "Bogdaprosti!" și merg mai departe.

Mărturisesc și cred că, în aceste vremuri grele, credința este cea care ne mai este de ajutor, în orice formă, în orice sens, și de orice natură. Cred că fiecare dintre noi am început să prețuim viața mai mult, să ne vedem viața cu alți ochi și să înțelegem că viața ne aparține doar într-o mică măsură.

Atâta vreme cât suntem pe calea Vieții, toate greutățile iminente nu au nicio putere asupra noastră. Dar când am părăsit calea Vieții, nu avem altă alternativă decât cea a morții și atunci toate greutățile și supărările vin peste noi, din pricina propriei noastre voințe. Poporul român, dacă nu se întoarce spre Dumnezeu, dacă nu își îndreaptă pașii spre Biserica Lui, dacă nu devine un popor ca înaintașii lui, luptător pentru viață și păstrător al Vieții, are un viitor foarte sumbru.

Nimeni nu își dorește să moară, există în firea umană dorința de viață, iar Biserica este calea sigură a vieții. Dacă poporul român (și omenirea) se întoarce spre Dumnezeu, făgăduința Lui nu va întârzia. "15. De Mă iubiți, păziți poruncile Mele. 16. Și Eu voi ruga pe Tatăl, și alt Mângâietor vă va vouă, ca să fie cu voi în veac, 18. Nu vă voi lăsa orfani; voi veni la voi. " (Ioan, cap. 14 (15/18).

Mântuitorul este Cel care ne dă puterea și tăria de a trece asupra vrăjmașilor, văzuți și nevăzuți, și dacă ținem poruncile Lui atunci vom avea parte de roadele pământului lumesc și ceresc. În egală măsură Dumnezeu are puterea de a ne risipi printre alte neamuri, să ni se

piardă istoria și numele dacă nu ne îndreptăm spre El. Sunt popoare care au dispărut din istorie și pe care le mai cunoaștem doar din amintiri, toate după voia Domnului. Sperăm că Dumnezeu ne-a dat șansa de a trăi pe acest pământ de a fi creștini ortodocși, drept credincioși adică, dar nu formal, ci real, și în același timp de a fi responsabili de ceea ce facem și de ceea ce suntem.

Sărbătoarea Sfântă a Învierii Mântuitorului nostru Iisus Hristos să fie sărbătoarea care schimbă viața profund și radical, adică să descoperim pe Iisus Mântuitorul cel mort și Înviat, să trăim viața în liniște, în pace, în armonie, să păstrăm viața, să se nască copii, să-i creștem și să-i educăm formându-i ca pietre vii. Sărbătorile să fie mereu prilej de întărire în credință iar Mântuitorul Cel ce a învins moartea să ne dea puterea biruinței asupra răului și asupra formelor răului care se manifestă și aici la noi și peste tot în lume.

Hristos a înviat!

Mulțumiri

Sincere mulțumiri Danielei Geles, pentru sprijinul necondiționat oferit de fiecare dată când mintea mea "face pui".

Recunoștință domnului Ioan Cișmileanu pentru încrederea avută în mine.

Paginile nu ar fi suficiente să numesc pe toți cei dragi care m-au ajutat în drumul meu. Fiecare se regăsește în rugăciunile mele.

Mulțumesc ție, dragă cititorule că ai avut răbdare să citești aceste rânduri, scrise cu toată dragostea pentru fiecare suflet.

Bibliografie selectivă

- Biblia sau Sfânta Scriptură / tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod. Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă. București – 2019.
- Părintele Teofil Părăian, *Sfintele Paști în cultul ortodox*. Editura Doxologia. Iași – 2013.
- Triodul*, București, EIBM al BOR, 2000.
- ELIADE Mircea, *Istoria Religiilor și Ideilor Religioase* - volumul III, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988.
- ELIADE Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase – de la Mahomed la epoca Reformelor*, volumul III, Iași – 2011, editura Polirom.
- ELIADE Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase – de la Gautama Buddha până la triumful creștinismului*, volumul II, Iași – 2011, editura Polirom.
- ELIADE Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase – volumul IV*, Iași – 2007, editura Polirom.
- Ghinoiu Ion, *Mică enciclopedie de tradiții românești*, București – 2008, editura Agora
- Ne vorbește părintele Cleopa, vol. I-II-V-VII-IX-XI-XIII-XIV, 2004, editura Mănăstirea Sihăstria.
- NICULIȚĂ-VORONCA Elena, *Datinile și credințele poporului român*, vol. I, București – 2008, editura Saeculum Vizual
- ȚOCA Ioan, *Sărbători religioase, datini și credințe populare*, București – 2004, editura Alfa
- *** *Dicționarul explicativ al limbii române* (ediția a II-a revăzută și adăugită), Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, București – 2009, editura Univers Enciclopedic Gold.
- *** *Dicționar de imagini și simbloluri biblice*, editori generali Leland Ryken, James C. Wilhoit, Tremper Longman III, Oradea – 2014, editura Casa Cărții.

CUPRINS

Gândul mă poartă / 7

Așază-te comod / 11

Săptămâna Mare / 13

Luni / 15

Marți / 17

Miercuri / 20

Joi / 24

Vineri / 39

Sâmbătă / 45

Duminică / 55

Mulțumiri / 61

